

Willem Brakman

De Gegoeden

'Hij groette je,' zei de vrouw tegen de man die op het bospad naast haar liep. Het was een zware, brede man, die, omdat de zon al zo laag stond, veel schaduw wierp, een lange, schommelende schim, waarbij die van de vrouw nauwelijks opviel.

'Welke man, Maria Medik?' De vrouw wees geheel overbodig met de duim over haar schouder waarna de zware en brede bleef staan en zich omdraaide. Op een pad dat het hunne ging kruisen liep in het bovenaardse licht der late zonnestrallen een magere, spierwitte figuur in een wat oranjige zwembroek, waarvan de pijpen ouderwets lang waren en bijna tot aan de knieën reikten. Wat onder de pijpen uitstak was stakig en wit, even stakig en wit als de armen, die, elk sterk zijwaarts getrokken, een kind meevoerden. Wat zijn rug betrof, daaraan vielen behalve de duidelijke ruggegraat ook de sterk uitstaande schouderbladen op. Aan het hoofd, dat wat slap en goeiig vooroverbungelde, ontsteeg zo nu en dan een rookwolkje.

Ook de vrouw was nu blijven staan, ze draaide zich echter niet om maar keek over haar schouder. 'Ken je hem, Popke?' vroeg ze, 'hij groette je.'

Eigenlijk gaf hij daar 's avonds pas antwoord op in hun zomerhuisje: hij zat aan de tafel onder de suizende gaslamp en steunde het grote hoofd met de handen omdat hij hoofdpijn had. Die hoofdpijn belette hem te lezen, deed hem wat wegsuffen over het houten tafelblad, de kringen, kerven en kwasten, en na zo een poosje te hebben weggedroomd zei hij: 'Maria Medik, ik weet bijna zeker dat dat Gerrit Slagter was vanmiddag, hij zal hier ook een huisje hebben.'

'Waar ken je die dan van?' vroeg de vrouw, die met een mandje op de schoot zat te breien. 'Nog van de zeevaartschool,' zei de man met lijzige stem, en hij wreef en kneedde zich het voorhoofd. 'Wat gezellig,' zei de vrouw, ze hield het hoofd wat schuin en zat zachtjes schuddend met de pennen te tikken. 'Praat hij zo?'

De man zweeg, hij stond op, dreutelde wat heen en weer en zei toen: 'Ik ga eens buiten kijken of het soms volle maan is, want ik heb een gevoel of mijn hoofd op barsten staat.'

Vreemd groot en doodstil en bijna rond stond de maan boven het korenveld, zo groot had de man haar nog nooit gezien: ze was wat rooiig en terwijl hij keek suisde het hoog en ver in zijn oren. In de verte schemerde natuurlijk een lichtje tussen de bomen, bijna zeker van huisje Tobias. Hij liep het hobbelige zandpad af vol graspollen en nekbreekwortels dat naar het Wekeromse Zand voerde.

Langzaam werd het lichtje een venster, een krijtwit verlicht vierkant, waarboven de maan stond, rood en vol, zodat de bomen steeds zwarter werden en stiller.

Nu en dan bewoog er wat in het venster, een bleke, stakige flits, geroep van 'mamma!' zeurde door de nacht, wat zacht en hinderlijk giechelen, nu en dan wat gekraai. Hij deed nog wat stappen naderbij en zag zichzelf daar staan, donker en zwart; hij hief een hand in het licht en telde op zijn dikke vingers af: 'Zus, Gerrit, maan... verdommelingen.' Hij stelde tevreden vast dat het dreigend genoeg klonk, als een vervloeking, en liep daarna weer terug met voorzichtige, zoekende stap. In het vakantiehuisje Maloi Jaroslawitz was zijn vrouw al naar bed, hij kleedde zich zachtjes uit en toen hij het licht had uitgedaan lag er een vlek maanlicht op de vloer en over het voeteneind van zijn bed. Hij sliep op de grond, om allerlei redenen sliep hij niet naast zijn vrouw: omdat hij aan het eelt trok van zijn voetzolen of aan zijn teennagels, verder om zijn kontkrabberijen, darmgeruisen, om-en-omdraaien door okseljeuk en om zijn geheimzinnig fijnproevend gesmikkel. Maar op de grond, in de vakantie, lag hij altijd heel rustig, dacht nog een tijdje na zo over het een en ander en keek naar het zwarte bed schuin boven zich als een monster der diepzee naar de donkere kiel van een boot.

'Hoe was de maan Popke?' vroeg zijn vrouw, die boven hem voorbij voer.

'Bijna vol,' gorgelde hij tegen de onderkant en zag de belletjes omhoog slierten in het maanlicht. 'Hij zit in Tobias en zo te horen heeft hij meer dan twee kinderen, met zijn witte poten.' Daarna viel hij inslaap.

De volgende dag ontmoetten ze elkaar in het zwembad, dat was een grote betonnen vijver met een brede betonnen rand waaromheen een hoog ijzeren hek, want de vijver werd voortdurend belaagd door een camping in de buurt. In een grote koepel wuifde het geboomte eroverheen, zodat het water altijd donker zag en olijfgroen. Er was ook een duikplank, en van één keer, jaren terug toen het bad werd schoongemaakt, wist Popke dat het bad onder de plank enige meters diep was, griezelig diep. Van de kant was bij zonlicht een eindje in het water te zien, na een halve meter of zo werd het zwart, langs het glooiende beton wiegden algen en door het bruingroene water dat werd doorschenen roeiden krachtig dikke onderwatertorren. 'Die schuiven je zwembroek binnen en bijten in je piemel,' zei Popke tegen een bleek kotertje dat gemarmerd van de kou stond te rillen aan de kant.

De witte bleke, die een ondoordringbare zonnebril droeg, had het zich aan de zonkant behaaglijk gemaakt op het beton. Hij had een groot aantal bijzonder grote, dure en extra rulle handdoeken uitgespreid en was bezig zich liefkozend in te smeren met iets geurends uit een flesje, wapperend met grote witte handen waarvan hij de vingers sterk gespreid hield. Popke sniffelde, een fijne geur van lijnwaad en essentiën verspreidde zich, geen oliewalm van lijfwarme stranden, maar meer geur van een geur.

'Goed elkaar weer eens te zien Papke,' zei Slagter, zijn stem klonk wat verveeld en traag; bij iedere klinker liet hij zijn wat geprononceerde onderkaak opvallend naar onder klappen. Luchtig gebarend troonde hij op zijn handdoeken, wiegde en wreef hier en daar nog wat na en achter hem lag opeens nog een kind; kuis opgetrokken beentjes, een mager gezichtje waarin onmiskenbare Slagtertrekken wat nijdig en verongelijkt in de zon.

Rimpels trokken over het donkergroene oppervlak, hier en daar rilde een blad, diep in de diepte wiegden boomkruinen en witte lucht. Maar dat was slechts een moment, een flits vakantie, een visioen dat bijna tegelijk al explodeerde in een snijdende gil. Kind na kind barstte het water binnen, schoot uit de diepte omlaag, plonsde omhoog en dreunde over de betonnen rand vastbesloten op weg naar de dromer voor de opdonder tegen rug, kont of kuit, alles even hartelijk, dartel en per ongeluk als opzettelijk.

Vorsend keek Popke in het rond. 'Al die kinderen van jou?' vroeg hij met een wat scheef lachje.

'Ja Papke,' zei de bleke geduldig en langgerekt, 'al die kinderen zijn van mij.'

'Waarom zes?' vroeg Popke, zijn stem was wat hoog en schrill. Slagter wreef zich de handen schoon aan de beentjes naast hem, liet zich toen heel voorzichtig en met nog steeds gespreide vingers achterover zakken tot hij plat op de handdoeken lag, draaide zijn gezicht innig glimlachend in de zon en zei. 'Dat vragen we ons ook af Papke. Waarom geen zeven...'

'Zeven is veel,' zei Popke en keek naar de donkere, spiegelende brillenglazen

Slagter schurkte wat, schikte wat bij zijn schouder, geeuwde daarna met lage onderkaak en veel sterke, wat grauwe tanden, zei 'je moet altijd rekening houden met versterf' en gaf zich daarna met gespitste mond geheel over aan de zon.

Popke nam zijn bespetterde bril af, keek met naakte ogen de schemerige wereld in en begon de glazen voorzichtig schoon te wrijven. Onderwijl wandelde hij langzaam weg. 'Kom ook in de zon,' lijsde het nog achter hem, 'kom ook in de zon zeg,' maar hij zette zijn bril weer op met voorzichtige tikjes en wandelde verder.

'Hij heeft me niet aan zijn vrouw voorgesteld,' zei hij thuis tegen zijn vrouw.

'We zijn te min zeker,' zei ze. Wat later op die dag kwam hij twee van de kinderen tegen op een eenzaam paadje. Hij hield ze staande, twee brutale bekken keken omhoog en hij vroeg: 'Bang?'

'Stonden ze hand in hand?' vroeg zijn vrouw thuis.

'Dat stonden ze,' zei Popke, 'en ik legde mijn hand tegen een wang en streelde over een bol en zei. "Zullen jullie oppassen voor de blinde man met de dode vingers?" Ze lachten als mitrailleurs en liepen weg, maar ze keken steeds om en als ze omkeken trok ik een gekke bek. Luister je, Maria Medik?' 'Ja,' zei de vrouw, ze zat bij het raam en wiegde zachtjes bij het breien.

'Ik kwam het oudste meisje ook nog tegen,' zei Popke, "'Moet jij niet zwemmen?" vroeg ik, maar ze schudde de blonde lokken en zweeg en keek en zweeg. "Pas dan op voor de grote witte bosgriezel," zei ik. "Waarom?" vroeg ze. "Omdat die wit en griezelig is," zei ik.'

'Die is verder bang voor het bos,' zei de vrouw, 'dat is zeker.'

'En voor het zwembad,' zei Popke. 'Hoezo,' vroeg de vrouw, het klonk afwezig, vermoedelijk door het steken tellen.

'Ik heb haar verteld hoe diep de vijver is, meters zwart daar onder die duikplank.'

'Dat blonde meisje?' vroeg de vrouw.

'Die met die vlechten,' knikte Popke, "'je kent de watertorren," zei ik, "helemaal op de bodem zit de moedertor en die

is zo groot als een varken, harig, gevlekt en met holle oogjes en verder sprieten." Je begrijpt, die scharrelde weg zo scheef als een krab en ze keek drie kanten tegelijk uit. Hoeveel kinderen heb ik nu gehad?'

'Drie,' zei de vrouw, 'drie kinderen, 't is ongelijk verdeeld in de wereld,' en ze zuchtte.

's Avonds in bed lag hij naar de onderkant te kijken van haar boot en zei: 'Die Slagter ken ik nog als knaap, het was zo'n jongen met een lange, misprijzende onderkaak en wat ingezonken ogen, hij woonde in een villa, bij de Bosjes van Poot. Een hele stille buurt was dat, met bomen, tuinen, asfalt, dienstmeisjes en die wonderlijke geluiden van het sportveld op zondagmiddag, van Houtrust. Vogels waren er bij de vleet, als ik er was zei ik wel eens: "Hou toch eens je bek joh...Waarom," vroeg hij dan met zijn lange kaak en die ogen. Dan luisterden we samen, maar hij begreep er niets van, dacht dat-ie beduvelde werd, zo zijn ze, die lui van de goeie buurt. Zijn oom was majoor Hoezee, een man die de arbeidsdienst op poten heeft gezet in de oorlog en ook een sportcentrum bij Kijkduin. Ik fietste een keer langs dat kamp, in het zonnetje, en daar stond hij op een groot plein, allemaal rijen kerels voor hem met bloot bovenlijf en glimmende schoppen, en hij riep: "Mannen!... we staan hier aangetreden!... voor den opbouw!... van een nieuw!... sportcentrum!..." Hij stond wijdbeens op dat plein, zijn hoofd sterk vooruit, de handen op de naad van zijn broek en de stakige ellebogen wijd. Van Hanenburg had hij de tennisbanen laten slopen en daar was het opeens heel landelijk, je stapte van de straat opeens in de geur van aarde, mest en koren, en in de zure lucht van melk en kaas. Er stonden nogal wat paarden; Slagter en ik hebben enorm gesjouwd daar, we hebben gespit, gezaaid, gekuild, gemest en gezaagd tot we lens waren, en als ik naar huis ging, droeg ik twee of drie eieren in mijn gloeiende handpalmen. Gerrit sliep daar.

Die majoor was altijd in rijbroek, het was een aardige man, heel lang en met een rood gezicht waaraan sliertjes lotion hingen. Zijn vrouw was zo'n vrouw, zo'n vrouw van 't hockeyveld, van goeden huize, ik bedoel ze wist nauwelijks dat je in de kamer stond en als ze tegen je sprak zette ze een stem op alsof ze telefoneerde, vriendelijk, maar te hard, alsof je ook werkelijk elders was, buiten Hanenburg en Houtrust. Nu en dan roskamde ze een Sint-Bernardhond die half verlamd was, dat beest jammerde van genoeg en kreeg een kobus als een vlaggestok, maar ze ramde door alsof ook daar niets aan de hand was. Ik denk eraan omdat de majoor daar een keer wijdbeens naar stond te kijken, op weg naar mijn eieren.'

Uit het bed klonk zacht gesnurk, buiten het huis ritselden de bladeren van de boom die tegen de dakrand leunde. Soms was het alsof iemand in de kamer ademde, soms was het door het tikken en ruisen van de bladeren alsof het buiten regende. Popke draaide zich op zijn rug en begon na te denken, na een poosje wist hij het zeker, die Slagter met zijn witte lijf, die schouderbladen en die rozenolie had bezit genomen van het zwembad: al die handdoeken, die thermosflessen en dan die strepen scheerpoeder op zijn smoel. Met zorg bouwde hij een palingkaar, stopte daar de kinderen in en liet ze langzaam verzuipen. Nu en dan trok hij nog even de bak uit het water, liet water en kindergeschrei uit de gaten gutsen. Dan viel de witte op zijn onbetrouwbare knieën, wrong zich de handen met de schone nagels en schreeuwde met wijd open huilmond. Alleen Popke wist niet goed

wat voor woorden hij in die scheur moest neerleggen, waarover schreeuwt zo iemand die een oom heeft in Kijkduin, met welke woorden smeekt iemand die bij Houtrust woont als zijn kinderen worden verzopen. Popke trappelde zacht geërgerd in het koele donker onder de dekens en kwam niet verder dan wat de sportvelden lieten overwaaien in een deftige Haagse zon: 'hup Sjors!... dek Mina!' en 'kom op lui!... zet een punt!'.

Toen Popke de volgende ochtend terugkwam uit het dorp met de boodschappen en de boodschappentas moeizaam op de tafel zette zei zijn vrouw, alles bedrijvig uitpakkend: 'Ik heb vannacht waarachtig van je gedroomd,' en ze wreef zich zorgelijk over haar kin. Popke zweeg en bekeek met welgevallen de felle, glanzende, wat naar lijm ruikende rollen papier die bovenop lagen: rood, hardgeel, venijnig zwart en wit. 'Je was een Sint-Bernardhond,' zei zijn vrouw, 'zeldzaam, waarvoor is dat papier?'

'Maria Medik, ik ga een vlieger maken,' zei Popke. 'Ahh, voor de kinderen,' zei de vrouw en streelde even vluchtig het papier, maar Popke maakte geen vlieger. Hij knipte en plakte onder de koffie een razend hoofd in elkaar, een masker, gemakkelijk op te vouwen, maar gruwelijk open te vouwen. Een gillend stuk haatwerk was het geworden met een haaienbek en gele sterogen met een zwarte punt. Daarna wandelde hij naar het zwembad, zijn stappen klopten zacht op de verende bosgrond, er was overal de sanatoriumgeur van dennen en van warm, reumavriendelijk zand. Twee van de kinderen zaten naast elkaar op de betonrand, ze staken in hun zonnehelft chemisch wit af tegen de donkere wand van de rododendrons. Hun voeten sloegen rimpels en richels in het water, hun stemmen klonken helder op. Met een afgrijselijke gil sprong Popke uit de struiken, het masker hield hij voor en met de vrije arm angstaanjagend in het rond malend brulde hij zo hees en hol dat het galmde en resoneerde door het hele vakantiebos.

De kinderen verstijfden krijtwit, ogen werden groot en zwart van schrik en weg was hij weer in de bosschaziën, heftig rukkend en krakend aan de takken alsof iets onvoorstelbaars heen en weer rende of al weer op weg was naar het zwembad. Toen hij na een poosje knieheffend en verend weghuppelde hoorde hij in de verte de stemmetjes klagelijk schreien.

Thuis was er al koffie, uit het nieuwe pak dus dat geurde wel, hij had het buiten al kunnen ruiken.

'Vonden ze het leuk?' vroeg zijn vrouw, terwijl ze de kopjes rinkeland op de tafel zette voor het raam.

'Ik kon ze niet vinden,' zei Popke, 'morgen beter.' Behaaglijk slurpend zat hij voor het raam, dat een beetje open stond, en keek over de rand van zijn kopje het bos in, naar de stammen, de zonnevlekken, naar het wiegen van de takken en hij luisterde naar het hoog en laag van de vogelgeluiden.

'Morgen drinken we daar koffie,' zei de vrouw, 'die man heeft daarom gevraagd.'

'De majoor was maar een opmaat,' zei Popke, 'met zijn eieren, zijn paarden, zijn leer en dat over en door je heen kijken. Het werd allemaal volmaakt afgerond door die vader van Slagter, een lichtgroene man, een overste, een man nog in Kniluniform met pet, koppel en laarzen zo soepel als zeemleer. In Indië leefde hij samen met een mevrouw Ferwerda, maar die was achtergebleven om nog wat suiker en rubber te redden voor Wassenaar. Ik heb een foto van haar

mogen zien: veel groen, een witte veranda, rieten stoelen en in het midden van alles zij, met een wanhopig opgewekte lach zoals iemand in een reclame met een nieuw middel tegen suikerziekte. Het was zo'n man gemaakt van materie die overblijft als je honderden malen hebt gemandied en gesoosd. Eindeloze splitjes en natte moessons alleen doen de poriën zo wijd open staan; tropennachten, mevrouw Ferwerda en muskietengaas maken de huid zachtgeel, bij het dagelijks bolborstelen door baboe kweken de haartjes van een heer, dunne, diep van binnen uit geoliede schedelvezels. Alles kostte bij hem "zoveel pop" en als hij verder sprak was het over Malang, Soekaboemi en het Gouvernement. Hij sprak lijsig, was eigenlijk altijd verveeld en rook heel voorzichtig naar kokos.

Daar in de tuin van het Leeuwerikplein keek hij naar mij als naar zijn sigarettenrook lijdzaam weggezakt in zijn stoel, beslist goed gebouwd hoewel wat knokig en kraakbenig, maar vooral ongemakkelijk en ver van huis, oneindig ver van huis.

Nog fijner essentiën uit de Haag waren geconcentreerd in een huis aan het Frederik Hendrikplein, een donker en statig plein met in het midden een zeer beschaafd parkje. Slagter had een oom die aan het plein een pension hield, annex verhuisbedrijf overigens, want op gezette dagen rolden er grote verhuishagens af en aan. De gasten in het pension waren oud, overbeschaafd stil en het rook er sterk naar patchoeli.

De verhuizende, pensionhoudende oom, geen echte overigens, was een lange, onberekenbare man, een beetje gebogen en met lang, sluijk haar. Hij was een droogkomiek met alle ellende van dien, maar de tante was hol en zacht en teder en blond. Daar was ik graag,' zei Popke, 'het huis was donker en stil, in de gangen, op de overloop, in de kamers, overal indrukwekkend meubilair, veel kleden en allerlei nagelaten en vermaakte Indische zaken: schilden, poppen, boten en hanen en meer van dat soort toestanden.

Omdat de dochter, die zoetjes en knus zus werd genoemd nog zachter en blonder was dan tante en voor iedereen even lief, werd er veel gefeest daar in het donkere huis aan het Frederik Hendrikplein. Onophoudelijk kwam ik aanfietsen, gekamd, gewassen, zag het parkje als een verlossing opdoemen, zag de donkere, statige huizen, en het diepe geluk doorstraalde mij erbij te horen, zo zelfs dat ik nog wel eens in een uiterste zelfbeheersing een rondje extra reed voordat ik aanbelde. Dochter zus woonde daar niet, dat is belangrijk, want op een avond kwam ze niet opdagen en Gerrit en zijn broer gingen een paar keer naar de deur en keken uit over het plein en de Frederik Hendriklaan of ze nog niet kwam aanfietsen.

Ook ik ging een keer kijken, let op, ik liep door de gang zwaar van Indië, langs de trap die naar boven voerde naar de ouden, door de hal met de krissen, opende de zware deur en keek uit in de zomeravond in de verte, en op dat moment werd ik verliefd, of ik ontdekte dat ik het was, wanhopig en heftig. Een verschrikkelijk verlangen maakte zich van mij meester dat alles insloot: het plein, de ouden, het Knil, Hanenburg, Houtrust en alles wat zacht was, blond en rond. Ik weet niet of ze toen gekomen is, ik zou hot moeten verzinnen, maar ik weet wel dat we spoedig daarop het gekostumeerde feest hadden.'

'Ik zal het eten gaan klaarmaken,' zei zijn vrouw, 'wil je een ei?'

'Ja,' zei Popke, 'want van een ei word je sterk.'

's Middags liep hij langs de huisjes Tjerne en Tobias en door het veld met de prehistorische waterput; hij stak de Hesseweg over naar het Wekeromse Zand. Dat was een onafzienbaar landschap met stuifduinen en vliegdennen, maar met behulp van een stokje, de zon en de slagschaduw sjokte hij regelrecht over de blakerende vlakte naar het dorpje Wekerom. Na een wandeling van zo'n twee uur kwam hij bekaf thuis, ging op de grond liggen, vouwde een krant over zijn hoofd en verzonk in een halfslaap. Hij hoorde zijn vrouw op de tenen heen en weer gaan door het huisje, hoorde de planken kraken, de vogels trippelen op het dak en het stijgen en dalen van ijle stemmen in de verte.

Gekostumeerde feesten, dat kende hij: Schmink, een te wijde broek, bolhoed, snor, altijd de clown, de piraat en dat soort zaken. Hij had een beter plan, een dag lang fietste hij heen en weer, leende hier een jasje, daar zwarte schoenen en sokken, elders een broek die paste en tenslotte als kroon op het werk de pet, soepel gelijk een Knilpet, door stormen gelouterd, honderden malen opgezet met zwier en met een indrukwekkend gouden anker boven de glanzende klep. Voor de spiegel kon hij maar geen genoeg krijgen van zichzelf, hij draaide en heupwiegde als een buikdanser en kon de dag haast niet afwachten. Eindelijk was het zover, hij pakte de hele boel netjes in een doos en fietste naar het Frederik Hendrikplein. Aan de lange gezichten van de huizen kon hij zien dat het niet helemaal juist was wat hij deed, maar iets was sterker dan hij: ze was zacht, ze was rond, bezat een wonderlijk zacht golfje in de rug bij het dansen en had een bol buikje verstand bij eindigde.

Nerveus verkleetde hij zich op het toilet, het haakje op de deur, stopte zijn eigen kleren in de dood, trok per vergissing door en stapte even later de kamer binnen zo uit Honoloeloe: pet scheef, anker in het lamplicht, krijtwitte manchetten uit de uniformmouwen, glimmende schoenen. Het was zoals hij had gedacht: piraten met hoofddoek en ooglap, verder de kale kop en de rode dopneus en er was ook een roodzijden, zeer wijde broek. De stilte viel, verdiepte zich, de zaak kwam maar moeilijk weer op gang, maar iedereen liep voor gek, hij niet, zelfs niet later op de avond toen iedereen zich wel moest onttakelen van de hitte. Daar zat 'm de kneep, hij wist hoe een uniform kon winnen in de loop van de avond: de weggeworpen, intrigerende pet, het geheel onthulde overhemd, het over een stoel gehangen jasje met de fonkelende knopen en de ankers op de revers. Dat was overwogen, dat was overdacht, dat rook naar superioriteit en distantie. Ook zus had er niet lappig uitgezien, door haar werk, omdat ze zo laat klaar was, was het haar onmogelijk geweest zich te kostumeren zei ze, en zo danste hij met haar door de kamer, twee normalen op hoog niveau, en de muziek vergeestelijkte haar mollige rondingen tot schreiens toe. In een roes was hij naar huis gefietst met in zijn hoofd het adres van de winkel waar zij werkte.

Het moest helaas allemaal verder ongeuniformeerd gebeuren, maar de volgende dag was hij present. Instinctief wachtte hij de middag af en fietste toen door heel Den Haag met vochtig gekamd haar en een gezicht dat glanzend rood schrijnde, omdat hij behalve zeep ook Vim had gebruikt. De straat waar zij werkte viel wat tegen, het was een straat voor eenvoudige mensen en neringdoenden, ook de modewinkel was wat aan de kleine kant en donker, zodat ze van buiten af niet te zien was, maar ze stond er, zo maar achter een toonbankje in een heel licht groene jurk tegen allemaal vakken met warme wol. Ze schrok, zette grote ogen op, nam hem haastig mee naar buiten op het

trottoir en was zeer verward. Het ging allemaal snel en onbegrijpelijk verkeerd: veel mensen moesten juist op dat ogenblik voorbij, er was gillend zonlicht en hij zag haar gezicht bleek als wittebrood en vreemd. Hij fietste de lange weg terug, helemaal ongelukkig, maar na een tijdje kon hij zich niet voorstellen dat hij geen afspraak met haar zou hebben gemaakt. Die had hij zich altijd voorgesteld bij een bepaalde inham bij de Bosjes van Poot, waar overdag fietsen konden worden neergezet. Voor alle zekerheid ging hij er 's avonds nog heen, het was een mooie inham met een bank, een ijzeren papierkorf en een lantaren met een oranje plas licht. Hij stond er een tijdje en vroeg zich af wat zij deed terwijl hij daar stond.

Na een paar dagen kreeg hij genoeg van zijn verdriet, of liever, hij werd plotseling bezocht door een golf van vriendschap voor Gerrit. Opeens overzag hij alle vriendschappelijke dingen: het spitten, de paarden, de Knilpet en de mogelijkheid om 's avonds naar het Frederik Hendrikplein te fietsen. Daarom fietste hij er dan ook op een mooie zomeravond heen, weer blij met alle vertrouwdheden en met een borst gezwollen van vergevingsgezindheid. Daar hadden ze op zitten wachten, de gevels waren donker en langgerekt, overal in het rond hingen de bleke marmeren borden van doktoren en advocaten, de duer was opengegaan en kilte was hem tegemoet gestroomd, 'Zo, Popke...' en in de zware-luxekamer had hij het uitgemeten gekregen: het licht was iets gedempt, Gerrit had zich afgewend en bekeek het tafereel via de grote spiegel met de gulden lijst, broer steunde n donkerrode ladenkast, waarover een hand met zegelring slap afhing. Ze waren beiden in zeer wit overhemd geweest, wat met al dat meubilair aan de Franse Revolutie had doen denken, en kijkend naar de afhangende hand zegelring, waarvan de wijsvinger nu en dan even opwipte, had hij het allemaal aan gehoord: slecht beloofd vertrouwen, misbruik van vriendschap, misbruik van gastvrijheid, het in opspraak brengen van een huisgenoot. . . Het zou nog een leven duren voor hij de gore hypocrisie ervan zou kunnen inzien, toen ervoer hij het als de gruwelijke en beschamende waarheid met zegelring. Hij kwam thuis en ging op zijn bed liggen, leegte drukte op zijn borst, suisde in zijn hoofd, hij staarde voor zich uit en wist niet meer. Zo liggen die zaken.

Hij veegde de krant van zijn hoofd hoog naar zijn vrouw, die als een reuzin stond en naar buiten keek. 'Hoe laat moeten we daar zijn voor de koffie, Marie Medik?'

'Op koffietijd Popke,' zei ze en liep naar het keukentje, zodat ze niet goed meer kon horen wat hij nog verder zei. 'Laat hem maar opkomen,' zei Popke, 'als-ie zijn bek maar open doet, dan zeg ik dat hij hier ook niet hoort met zijn zes kinderen, niet in de stilte, bij het zwembad en de vogels. Laat hij zijn tenten maar opslaan op een kruispunt in de nieuwbouw midden in die rotwereld waarvoor hij zorgt met zijn zesling.' Hij zakte weer achterover, keek naar de kneuterige planken van het dak en zei: 'Bekorfbalde prijsneuker met zijn rotplein.'

's Nachts had het eventjes geregend, maar bij Zeus! wat steeg de zon daar weer overdreven omhoog, de lucht sidderde als in een broeikas en het beloofde weer een snikheet dagje te worden vol zwembad en zonneolie. Ze klostten het bordesje op naar een huishouden als van Jan Steen: de ontbijttafel was nog niet eens afgeruimd en nog tjokvol, overal eiersmeur, theeplassen, gesopt brood, resten pap. Dikke

broodkruimels korrelden in de zondourschenen honing, traag drupte melk van een punt van het tafelkleed op de grond. Overal op de tafel liepen mieren.

'Goeden morgen,' zei Popke, hij schudde mevrouw Slagter de hand, draaide zich om en verdiepte zich in het landschap. Achter zich hoorde hij de geluiden van tikkertje en schoolreisje, zijn vrouw had hem verlaten, maar haar plaats werd ingenomen door Slagter, gekleed als voor een safari in Zuid-Afrika, de korte, gesteven broek tot over de knieën, stevige kniekousen, zonnebril en een hemd met veel zakken. Hij rookte met behaaglijk misprijzende mond een pijp en blies kleine, smekkende wolkjes in de zomerochtend, maar erdoorheen rook Popke de dure zepen van Banka en Billiton, zag hij bij de slapen de kleine vlekjes scheerpoeder en de gemanicuurde nagels bij de pijpekop.

De veranda van het huisje keek uit op een lommerrijke laan, een tunnel zo dicht omgroeid en omwoekerd door bos en struik dat het stuk korenveld dat aan het eind was te zien glansde als goud met een boog lucht erboven als zilver.

'Het jonge volkje wordt nog even gereinigd,' zei Slagter, 'en dan kunnen ze het bos in. Popke keek naar het kleine visioen in de verte, knikte en zweefde in gedachten breedarmig als een vogel en vol heimwee over het gele korenveld.

'De koffie komt er zo aan,' zei Slagter.

'Fijn,' zei Popke, die nog een hele afruiming in het verschiet zag, maar na wat inleidende geuren werd de koffiepote midden tussen de rommel gezet. Ze dronken zwijgend, keken naar de bomen en het laantje, en luisterden naar de vogels.

'Rustig hier,' zei Popke waakzaam.

'Heerlijk Papke,' beaamde Slagter, daarna stond hij op en liep met een uiterst volgzaam Maria Medik de laan in.

Popke keek wat beklemd naar het stel, dat helder uitgesneden naar de bijbelplaat liep, en daarna naar mevrouw Slagter. Sportief type zo te zien: basketballschoenen, het blonde haar in een zwiep naar achteren en daar in een vlotte strik verankerd, hockeybalrok, korfbaltruitje, verder wat bolle oogjes. Van opzij leek ze wat op een jonge koningin Victoria. 'Welk huisje heeft u meneer Popke,' vroeg ze, terwijl ze wat kledders en kliepers bij elkaar zamelde. 'Maloi Jaroslawitz,' dat moet een veldslag zijn van Napoleon.

'Dan nemen we nog maar een kopje,' zei vrouw Slagter, 'met een koekje uit de botaniseertrommel, zalig primitief. Waarom pest u mijn kinderen toch, meneer Popke, ik hoor waarachtig de gekste verhalen.'

'Om Gerrit diep te treffen,' zei Popke, 'hem tot wanhoop te brengen, handenwringing en geschrei.'

'O,' zei de vrouw, 'op die manier, suiker?'

'Een prise,' zei Popke.

'Gerrit kent de eigenaar hier goed, dat is nog een vrindje van 'm, met een kleine moeite zijn we u zo kwijt. Melk?'

'Een zuifje,' zei Popke, 'maar ik kan vechten, schel tussen de struiken lachen met een paar zwart gemaakte tanden, olie gieten op het water van het zwembad, zand in de stroop doen, 's nachts oehoe roepen om het huis en als men mij met geweld wil verwijderen giet ik een flesje rode inkt uit over mijn hoofd en ren nog even langs de koters, gillend.'

'Neemt u voorlopig een Weespermopje,' zei de vrouw.

'Graag niet,' zei Popke, 'ik moet oppassen, vooral in de vakantie.'

'Ja, daar kan ook wel iets van af,' vond mevrouw Slagter en keek met een glimlach in de richting van zijn warme, door de zon beschene buik.

'Vroeger was ik slank,' zei Popke, 'ik heb hier nog een fotootje.' Hij haalde zijn portefeuille te voorschijn en toonde een wat vergeelde jongeling in een lange, saaie straat waar aan een kant scherp de zon scheen.

De vrouw bekeek het fotootje tussen twee elegant cirkelende vingers, trok een spits rood mondje, kneep even de ogen keurend dicht en zei: 'Waar was dat?'

'In Den Haag,' zei Popke, 'bij het Westend Theater.'

'O, die buurt', zei ze hoofdschuddend en gaf de foto terug.

Aan het eind van het laantje verscheen weer het paar, het schommelde langzaam op hen toe: Maria Medik de armen wat onhandig bungelend naast het lichaam, het hoofd luisterend scheef, Gerrit, Knilgroen, rustig stappend met nu en dan een vredig handgebaar. Zijn pijp was nog aan.

'Daar zijn ze weer,' zei mevrouw Slagter, 'laten we de kinderen verder met rust laten, 't is een aardige man.'

Popke stond moeizaam op. 'Goed,' beloofde hij, 'soms vinden ze zo'n schrik zalig, soms worden ze op slag diep neurotisch, liggen 's nachts met hun hielen te trekken en eindigen ze bij de psychiater.'

'Daarom,' zei de vrouw en glimlachte geruststellend naar de wandelaars, waarna Gerrit haar iets toeriep op vrolijke wijze.

'Wat een aardige man,' zei Maria Medik op de terugweg. Ze schudde nog zachtjes wat na met het hoofd als in verbijstering, 'wat een aandacht voor plant en dier.'

Popke bleef staan en trok bedachtzaam aan zijn neus. 'Nu ik erover nadenk,' zei hij traag, 'riep hij "alles okee zus"?'

'Hij vroeg ook of we niet eens een keertje op de kinderen wilden passen,' zei Maria Medik opgetogen, 'als ze eens naar de stad willen of naar de manège.'

Voor hen uit aan de rand van het pad scharrelde een klein meisje hen tegemoet, maar het drong steeds dieper in de struiken terwijl ze naderden. Popke bleef staan, legde een hand op het blonde hoofdje en keek in de donkere wantrouwende ogen.

'Dat is er een,' koerde Maria Medik.

'Ga jij naar je huisje?' vroeg Popke vriendelijk.

Het kind knikte en samen keken ze de weg af die door het bos liep.

'Pas dan op voor die reus daar op de hoek,' zei Popke, want ik hoorde hem net zeggen "hè, ik zou best een klein blond meisje lusten".'